

Concept examenprogramma

Praktijkgerichte programma
Zorg & Welzijn

Versie 1

mei 2021

slo

een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Verantwoording

2021 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Auteur(s):

Docentontwikkelgroep: Desiree Geerestein, Gerie Haartman, Carla van Heugten, Beppie van de Kraats, Marieke van Loggem, Astrid Verstappen

Namens SLO: Nynke Jansma, Maaïke Rodenboog, Lyanca ten Donkelaar

Informatie

SLO

Postbus 502, 3800 AM Amersfoort

Internet: www.slo.nl

E-mail: vmbo@slo.nl

Toelichting bij dit concept examenprogramma

Inleiding

Voor je ligt het conceptexamenprogramma van het praktijkgerichte programma Zorg en Welzijn. Pilotscholen gaan dit examenprogramma vanaf september 2021 gebruiken voor de eerste cohort van de pilot, met derdeklassers die in augustus/september 2021 starten en in 2023 examen doen. Vóór de landelijke invoering van de praktijkgerichte programma's in 2024 is er vanaf augustus/september 2022 nog een tweede cohort met een nieuwe groep leerlingen.

Dit examenprogramma is geschreven door een ontwikkelteam van docenten onder begeleiding van SLO met gebruikmaking van feedback van de pilotscholen en van een advieskring van stakeholders. Je vindt in dit document een korte uitleg over wat het praktijkgerichte programma is en natuurlijk de eindtermen van het nieuwe examenprogramma. In die eindtermen is in formele bewoordingen beschreven wat leerlingen geacht worden te kennen en te kunnen na het volgen van het vak (kennis en vaardigheden).

Het is belangrijk om te benadrukken dat dit een eerste concept is: de ontwikkeling van het examenprogramma zal de komende jaren doorlopen. De ervaringen van de pilotscholen zijn daarbij belangrijk. De scholen staan gedurende de hele pilotperiode in nauw contact met elkaar en met de ontwikkelaars van het programma. Ook stakeholders zullen betrokken worden bij de verdere ontwikkeling. Aanvullend op het examenprogramma wordt een handreiking geschreven die scholen kan helpen bij de vormgeving van hun onderwijsprogramma en examinering. Ook daarbij wordt gebruik gemaakt van de ervaringen van de pilotscholen. De handreiking komt in de tweede helft van 2021 beschikbaar.

Het ontwikkeltraject

SLO ontwikkelt in opdracht van OCW en in nauwe samenwerking met het veld de praktijkgerichte programma's. In een traject van vier jaar worden concept examenprogramma's ontwikkeld door docententeams. Deze programma's worden beproefd op 136 pilotscholen. In verschillende cycli zullen we de examenprogramma's stap voor stap verbeteren. Er zullen verschillende momenten zijn waarin er ruimte is om mee te denken in de ontwikkeling. We streven naar een relevant, consistent, bruikbaar en effectief curriculum. Daarbij nemen we de geluiden mee uit onderwijspraktijk, beleid, wetenschap en samenleving. We maken hierin afwegingen, zodat er een evenwichtig en gebalanceerd programma kan ontstaan. We willen daarom benadrukken dat dit een conceptexamenprogramma is. Het document is aan verandering onderhevig. De afgelopen periode hebben we in de ontwikkeling vooral aandacht besteed aan de onderdelen werkvelden (voorheen contexten), programmaspecifieke kennis en vaardigheden en vraagstukken (onderdeel D, E en F). De onderdelen praktijkgerichte vaardigheden, systematisch werken en LOB (onderdeel A,B en C) zijn voor alle praktijkgerichte programma's gelijk en zullen we stap voor stap en programmaoverstijgend verbeteren.

Ambities van de nieuwe leerweg

De praktijkgerichte programma's worden een verplicht onderdeel binnen de nieuwe leerweg (die de gemengde en theoretische leerwegen in 2024 vervangt). De ambities van nieuwe leerweg zijn:

- Leerlingen beter voor te bereiden op de keuze voor en de daadwerkelijke overstap naar het vervolgonderwijs. En daarmee de aansluiting op het havo als mbo niveau 4, te verbeteren.
- Alle leerlingen praktische ervaring op te laten doen in en buiten de school om

hiermee beter aan te sluiten op de diverse behoeftes van leerlingen, om actief te leren en motivatie te bevorderen, en leerlingen te laten werken aan beroepsoriëntatie en beroepsbeelden.

- Door alle leerlingen een praktijkgericht programma te volgen en af te sluiten, een combinatie van denken en doen, gericht op het toepassen van kennis en vaardigheden aan de hand van praktische, realistische opdrachten van buiten school.
- De herkenbaarheid van het voortgezet onderwijs en het vmbo te verbeteren: minder leerwegen en duidelijkheid van de diploma's.

De praktijkgerichte programma's leveren een belangrijke bijdrage aan deze ambities.

Uitgangspunten

Om de ontwikkeling van examenprogramma's sturing te geven zijn in januari 2020 uitgangspunten geformuleerd. De uitgangspunten zijn leidend geweest bij de ontwikkeling van de verschillende programma's.

- Het praktijkgerichte programma draagt bij aan de voorbereiding en oriëntatie op vervolgonderwijs (mbo en havo).
- Elke leerling in de nieuwe leerweg volgt een praktijkgericht programma.
- Het praktijkgerichte programma wordt afgesloten in leerjaar 3 en/of 4.
- Iedere school werkt op basis van een examenprogramma praktijkgericht programma.
- De basis van het praktijkgerichte programma, bestaande uit algemene praktijkgerichte vaardigheden, systematisch werken en LOB, is voor alle leerlingen hetzelfde (onderdelen A tot en met C).
- Het praktijkgerichte programma bestaat uit praktische, realistische opdrachten uit te voeren in en buiten de school. 'Praktisch en realistisch' betekent dat in alle gevallen er betrokkenheid is van buiten de school (bedrijfsleven, instellingen, overheden, vervolgonderwijs) bij de totstandkoming van het onderwijsprogramma en de opdrachten. Bij het werken aan het praktijkgerichte programma zijn leerlingen actief en praktisch bezig. Een praktijkgericht programma is handelingsgericht beschreven.
- Scholen krijgen de ruimte om de opdrachten van het praktijkgerichte programma op verschillende manieren in te vullen, passend bij de regio.
- Binnen het aanbod van de school moeten leerlingen in het praktijkgerichte programma keuzemogelijkheden hebben tussen verschillende werkvelden.
- De afsluiting en beoordeling van het praktijkgerichte programma is onderdeel van de zak/slaagregeling en betreft een schoolexamen.
- Een nieuw te ontwikkelen vak voor het praktijkgerichte programma mag inhoudelijk niet meer dan 25% overlappen met vastgestelde vmbo-vakken en voegt zodoende iets toe aan het bestaande vmbo-curriculum. Dit geldt ook bij doorontwikkeling van vastgestelde vakken.
- Als richtinggevend uitgangspunt met betrekking tot de omvang van het praktijkgerichte programma in de nieuwe leerweg wordt uitgegaan van in totaal minimaal 320 klokuren.

Leeswijzer bij de examenprogramma's

Het examenprogramma bestaat uit zes onderdelen, waarvan de eerste drie voor alle praktijkgerichte programma's gelijk zijn. Het zijn:

- A. Praktijkgerichte vaardigheden
- B. Systematisch werken
- C. Loopbaanoriëntatie en -begeleiding
- D. Werkvelden
- E. Programmaspecifieke kennis en vaardigheden
- F. Vraagstukken

Hoe lees je een praktijkgericht examenprogramma?

Het examenprogramma is niet geschreven als een boek dat je van begin tot eind doorleest. Bij het lezen van het examenprogramma is het goed je te realiseren dat er een verschil zit tussen een examenprogramma en een onderwijsprogramma. Scholen maken met opdrachten van externe opdrachtgevers en het examenprogramma hun eigen onderwijsprogramma dat aansluit op de visie van de school. Die opdrachten zijn dus op elke school anders. Als we het binnen het examenprogramma over het woord opdracht hebben, gaat het dus om de realistische en levensechte opdrachten.

Het landelijke examenprogramma verwijst naar opdrachten, maar schrijft geen opdrachten voor. Het bevat dus geen taken of deeltaken die alle leerlingen moeten kunnen uitvoeren, maar losse eindtermen met vaardigheden en kenniselementen die in samenhang binnen opdrachten aan de orde kunnen komen.

In de realistische opdrachten afkomstig uit een bepaald werkveld, zijn altijd praktijkgerichte en vakspecifieke vaardigheden en kenniselementen aan de orde, wordt systematisch gewerkt en spelen ook maatschappelijke vraagstukken een rol. Tegelijkertijd spelen ook LOB-doelen mee. Met andere woorden: in elke opdracht komen elementen uit de onderdelen A t/m F van het examenprogramma bij elkaar. In een opdracht hoeven niet alle eindtermen behandeld te worden, zolang ervoor gezorgd wordt dat wel alle eindtermen in het onderwijsprogramma aan de orde komen. De school kan gerichte keuzes maken welke eindtermen in welke opdrachten aandacht krijgen.

Het is aan de scholen om te zorgen dat in het totale onderwijsprogramma alle eindtermen van het examenprogramma voldoende aan de orde komen en om de examinering zo vorm te geven dat leerlingen kunnen bewijzen dat ze in voldoende mate over de beoogde kennis en vaardigheden beschikken. Voor extra informatie over het PTA verwijzen we naar de handreiking (die in het najaar 2021 op de SLO-website zal worden gepubliceerd) of de scholingsmodule.

Vorm van de eindtermen

Alle eindtermen hebben dezelfde vorm. Ze bestaan uit drie onderdelen:

Doelzin	Deze beschrijft de essentie van de vaardigheid of het kenniselement.
Uitwerking	Dit is een verduidelijking van waar het in de doelzin om gaat.
Toelichting	Hierin staan voorbeelden of concretisering van de eindterm.

De eindtermen zijn niet in detail uitgewerkt, er is veel ruimte voor scholen om de leerdoelen vorm te geven. Door ervaringen in de pilots zal steeds meer duidelijk worden waaraan zoal gedacht kan worden. Dit zal een plaats krijgen in de handreiking. In de examenprogramma's zijn onder "Toelichting" illustraties beschreven, die bedoeld zijn om mogelijkheden te schetsen en inspiratie op te doen. De voorbeelden laten zien dat vaardigheden en kenniselementen in verschillende onderwijssituaties of werkvelden aan de orde kunnen zijn. Het kan zijn dat sommige voorbeelden van opdrachten zijn genoemd bij meerdere eindtermen. Dit illustreert dat in de daadwerkelijke onderwijsituaties meerdere eindtermen aan de orde kunnen zijn. Wat er achter de kopjes toelichting staat zal uiteindelijk niet wettelijk worden vastgelegd in de examenprogramma's. Ze zijn bedoeld, om je als lezer een beeld te geven en zullen uiteindelijk opgenomen worden in de handreiking.

Blik op het praktijkgerichte programma Zorg en Welzijn

Het praktijkgerichte programma Zorg en Welzijn biedt leerlingen de gelegenheid zich te oriënteren op een breed scala aan werkvelden met als gemeenschappelijk kenmerk dat 'werken met en voor mensen' centraal staat. Door middel van praktische, levensechte opdrachten maken de leerlingen kennis met werkzaamheden in deze werkvelden, waarbij verzorging, begeleiding en dienstverlening belangrijke karakteristieken zijn. Een daadwerkelijke kennismaking met de beroepspraktijk en het in contact komen met echte klanten zijn uitgangspunt.

De werkvelden waarmee de leerlingen kennismaken zijn samen te vatten onder de noemers:

- Gezondheidszorg
- Leefstijl- en gezondheidsondersteuning
- Welzijn, (ped)agogisch werk en onderwijs
- (Persoonlijke) dienstverlening.

Het brede karakter van het programma maakt het voor scholen én voor leerlingen mogelijk om eigen keuzes te maken en aan te sluiten bij individuele interesses en ambities van de leerlingen.

Werken met echte opdrachten

De insteek van het praktijkgerichte programma is het werken met opdrachten van echte opdrachtgevers, bij voorkeur uit de eigen omgeving. Op die manier is het mogelijk om aan te sluiten bij ontwikkelingen en vragen in de regio. Opdrachten waarin zorg en welzijn-elementen gecombineerd worden met elementen uit andere sectoren (bv. techniek of groen) kunnen een meerwaarde hebben. Zulke 'cross-overs' laten leerlingen over grenzen heen kijken en kunnen hen helpen om te ontdekken wat bij hen past.

Vraagstukken

In relatie tot het werken met en voor mensen worden vier belangrijke ontwikkelingen benoemd die waarneembaar zijn in de hedendaagse samenleving en in de werkvelden waar het programma zich op richt, en die veel impact hebben op het werk:

- de brede benaderingswijze van 'positieve gezondheid';
- het omgaan met diversiteit en inclusiviteit;
- het gebruik van technologie;
- het bewust mee laten wegen van duurzaamheid bij handelingen, keuzes en beslissingen.

Bij deze vraagstukken gaat het steeds om een combinatie van kennis, het gebruiken van deze kennis bij concrete activiteiten én reflectie van de leerling zelf.

Werken voor de ander

De leerlingen leren in iedere (beroeps)situatie rekening te houden met de individuele wensen en behoeften van de klant (bijvoorbeeld vanuit cultuur, levensfase, eigen mogelijkheden) en met de omgeving waarin de zorg, begeleiding of dienstverlening geboden wordt. Door de breedte van het programma ervaren leerlingen dat er ook verschillen kunnen zijn in de benadering van klanten; denk aan het verschil tussen een zorgomgeving en commerciële dienstverlening in bijvoorbeeld de uiterlijke verzorging.

Vorbereiding op mbo en havo

Het praktijkgerichte programma Zorg en Welzijn zorgt voor een betere aansluiting op mbo-opleidingen; de leerlingen ontwikkelen veel vaardigheden die van belang zijn voor succes in het mbo. Naast praktijkgerichte vaardigheden zijn dit ook meer vakspecifieke

vaardigheden, die bij verwante doorstroom nuttig zijn. Het programma draagt tegelijkertijd bij aan een weloverwogen keuze voor een vervolgopleiding: door praktische ervaringen maken de leerlingen kennis met een breed scala aan sectoren, werkvelden en opleidingen. Ook voor leerlingen die willen doorstromen naar havo heeft het programma meerwaarde. Ze ontwikkelen belangrijke vaardigheden zoals zelfstandig werken, kritisch denken, keuzes maken, plannen en organiseren, samenwerken en reflecteren. Ook leren ze grotere gehelen te overzien en overstijgend te denken. De kennismaking met verschillende contexten en werkzaamheden kan ervoor zorgen dat leerlingen verder komen in hun loopbaanoriëntatie en dus 'verder gaan kijken dan de havo'.

Concept examenprogramma

A. Praktijkgerichte vaardigheden

A1	Communiceren
Doelzin	De leerling gebruikt de Nederlandse taal in opleidings- en beroepssituaties functioneel.
Uitwerking	Het gaat hierbij om: <ul style="list-style-type: none"> - mondeling en schriftelijk rapporteren over proces en product; - correct gebruik van de Nederlandse taal; - zichzelf en het eigen werk presenteren; - het gebruik van passende middelen voor informatie-uitwisseling.

A2	Informatievaardigheden
Doelzin	De leerling verwerft, verwerkt en verstrekt online en offline informatie.
Uitwerking	Het gaat hierbij om: <ul style="list-style-type: none"> - leesvaardigheid en het reflecteren op teksten - informatie zoeken, beoordelen, verwerken en gebruiken; - wegen van de betrouwbaarheid en bruikbaarheid van informatiebronnen; - bewust omgaan met opslag en gebruik van gegevens.

A3	Zelfsturing
Doelzin	De leerling handelt zelfstandig, ondernemend en neemt verantwoordelijkheid voor eigen handelen.
Uitwerking	Het gaat hierbij om: <ul style="list-style-type: none"> - initiatief nemen; - omgaan met veranderingen; - problemen in werkkuitvoering herkennen, analyseren en oplossingen aandragen; - reflecteren op werkwijzes en procedures binnen organisaties. - op basis van informatie en argumenten standpunten innemen.

A4	Samenwerken
Doelzin	De leerling werkt met anderen aan het realiseren van een gezamenlijk doel.
Uitwerking	Het gaat hierbij om: <ul style="list-style-type: none"> - samenwerking organiseren; - ondersteuning geven aan anderen; - overleggen; - omgaan met formele en informele afspraken; - omgaan met verschillen tussen mensen; - feedback geven en ontvangen.

A5	Werken binnen een organisatie
Doelzin	De leerling maakt kennis met de bedrijfscultuur en gedraagt zich op een wijze die past bij de organisatie.
Uitwerking	Het gaat hierbij om: <ul style="list-style-type: none"> - een onderzoekende houding; - interesse tonen in de bedrijfscultuur en vragen stellen; - werken volgens het bedrijfsconcept, de bedrijfsformule of de beroepsethiek; - voldoen aan de algemene gedrags- en houdingseisen die gesteld worden aan medewerkers.

A6	Werkomgeving
Doelzin	De leerling handelt veilig, doelmatig en duurzaam.
Uitwerking	Het gaat hierbij om: <ul style="list-style-type: none"> - veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van (technische) hulpmiddelen en materialen; - hygiënisch werken; - werken volgens veiligheidsvoorschriften en wet- en regelgeving.

B. Systematisch werken

B1	Systematisch werken
Doelzin	De leerling voert op een systematische manier opdrachten van een opdrachtgever uit in de context van verschillende werkvelden.
Uitwerking	Het gaat hierbij om: <ul style="list-style-type: none"> - oriënteren op de opdracht aan de hand van gestelde criteria; - maken van een plan van aanpak en planning; - realiseren en afronden van de opdracht en deze zo nodig bijstellen; - eigen handelen evalueren.

B2	Interactie met externe opdrachtgever
Doelzin	De kandidaat betreft waar mogelijk de externe opdrachtgever bij het uitvoeren, bijstellen en afronden van de opdracht.
Uitwerking	Het gaat hierbij om: <ul style="list-style-type: none"> - wensen van een opdrachtgever in kaart brengen; - signaleren van behoeftes bij opdrachtgevers en/of klanten; - mondeling en schriftelijk communiceren met de opdrachtgever; - commerciële en klantgerichte vaardigheden tonen; - initiatief nemen om tijdens de uitvoering de voortgang met de opdrachtgever te bespreken.

C. LOB

C1	Loopbaanleren
Doelzin	De leerling krijgt inzicht in de eigen loopbaanontwikkeling
Uitwerking	Het gaat hierbij om: <ul style="list-style-type: none"> - reflecteren op eigen kwaliteiten en motieven; - reflecteren op eigen ervaringen en voorkeuren; - contact leggen en onderhouden met mensen die relevant zijn voor eigen loopbaan (studieloopbaan, werkloopbaan, levensloopbaan); - doelen stellen en vorm geven aan eigen loopbaanontwikkeling.
Toelichting	Te denken valt aan: <ul style="list-style-type: none"> - Wie ben ik, wat kan ik? - Wat wil ik, wat past bij mij? - Wat heeft de arbeidsmarkt mij te bieden, hoe kan mijn toekomstig werk er uit zien? - Hoe leg ik contacten en welke contacten kunnen belangrijk zijn? - Hoe maak ik keuzes en hoe plan ik mijn toekomst?

C2	Loopbaanleren
Doelzin	De leerling maakt in een loopbaandossier naar keuze zijn loopbaanontwikkeling inzichtelijk
Uitwerking	Het gaat hierbij om: <ul style="list-style-type: none"> - beoogde doelen en verwachtingen - een weergave van eigen ontwikkeling - gerealiseerde doelen en resultaten - evaluatie en conclusie - vervolgvactiviteiten
Toelichting	Te denken valt aan: <ul style="list-style-type: none"> - een website, - verslaglegging in beeld, - podcast, - schriftelijk verslag

D. Werkvelden

Een werkveld is een onderdeel of branche van de arbeidsmarkt of de samenleving.

D1	Werkvelden
Doelzin	De leerling voert praktische en realistische opdrachten in ten minste drie van de vier werkvelden naar keuze.
Uitwerking	Het gaat hier om: <ul style="list-style-type: none"> - Gezondheidszorg - Leefstijl- en gezondheidsondersteuning - Welzijn, (ped)agogisch werken en onderwijs - (Persoonlijke) dienstverlening

Werkveldomschrijvingen

Gezondheidszorg

Dit werkveld omvat instellingen en beroepsbeoefenaren die zich bezighouden met de zorg voor en de verbetering van de gezondheid van mensen. Voorbeelden hiervan zijn: gehandicaptenzorg, ouderenzorg, thuiszorg, huisarts, tandarts, fysiotherapeut, ziekenhuis, psychiatrie.

Leefstijl- en gezondheidsondersteuning

Binnen dit werkveld gaat het om het adviseren en begeleiden van individuen en groepen bij (keuzen rond) leefstijl of gezondheidsgedrag. Opdrachten voor leerlingen kunnen bijvoorbeeld plaatsvinden bij: gezondheidscentrum, diëtist, leefstijlcoach, personal trainer, sportschool, yogastudio, mindfulnesstraining, opticien, audicien.

Welzijn, (ped)agogisch werken en onderwijs

Het gaat in dit werkveld om een breed scala van activiteiten die gericht zijn op het bevorderen van welzijn en op leren. Leerlingen kunnen denken aan opdrachten bij: kinderopvang, activiteitenbegeleiding voor verschillende doelgroepen, buurtcentrum, kunst- en cultuureducatie, sportvereniging, basisschool, voortgezet onderwijs.

(Persoonlijke) dienstverlening

In dit werkveld gaat het om het leveren van diensten aan mensen, vaak op commerciële basis. Hierbij spelen naast dienstverlening ook zakelijke aspecten zoals bedrijfsvoering en marketing een rol. Voorbeelden van plaatsen waar opdrachten kunnen worden uitgevoerd zijn: kapper, schoonheidsspecialist, pedicure, vakantiepark, outdoorcentrum, horeca, facilitaire dienstverlening.

E. Programmaspecifieke kennis en vaardigheden

E1	Werkvelden
Doelzin	De leerling beschrijft de inrichting van de werkvelden waarmee hij via opdrachten kennismaakt.
Uitwerking	Het gaat hierbij om: <ul style="list-style-type: none"> - de functie en doelgroep van een instelling of bedrijf; - de relatie tot andere instellingen of bedrijven in het werkveld; - disciplines en specialismen binnen het werkveld.
Toelichting	Te denken valt aan: <ul style="list-style-type: none"> - typen zorg en zorginstellingen, met doelgroepen; - de branche uiterlijke verzorging; - verschillende vormen van kinderopvang; - de inrichting van het onderwijs, inclusief speciaal onderwijs; - verschillende vormen leefstijlondersteuning; - de branche sport en bewegen.

Vaardigheden

E 2	Onderzoek en advies
Doelzin	De leerling brengt een advies uit aan een opdrachtgever op basis van onderzoek.
Uitwerking	Het gaat hierbij om: <ul style="list-style-type: none"> - de vraag van de opdrachtgever en de context daarvan verhelderen; - een onderzoeksvraag en deelvragen formuleren; - gegevens verzamelen met gebruik van betrouwbare en relevante bronnen en methodes; - gegevens analyseren en verwerken; - een onderbouwd advies formuleren; - het advies presenteren aan de opdrachtgever.
Toelichting	Te denken valt hierbij aan: <ul style="list-style-type: none"> - In opdracht van de beheerder van een buurthuis onderzoeken of er nieuwe activiteiten georganiseerd dienen te worden voor ouderen en hierover advies uitbrengen. - De pedagogisch medewerker van een kinderdagverblijf vraagt advies over hoe kinderen voldoende groente en fruit kunnen eten tijdens hun verblijf op het kinderdagverblijf. - Een arbodienst vraagt de leerling om door middel van een enquête onderzoek te doen naar het welzijn van werknemers van een administratiekantoor die dagelijks veel achter het scherm werken en een advies uit te brengen voor de medewerkers. - Een bureau dat kinderfeestjes organiseert wil graag advies over een kist met spelmaterialen voor een nieuw thema, waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd van de kinderen.

E 3	Leefstijlondersteuning
Doelzin	De leerling informeert, adviseert en/of coacht klanten bij een gezonde en groene leefstijl.
Uitwerking	Het gaat hierbij om: <ul style="list-style-type: none"> - met klanten in gesprek gaan over hun omstandigheden, wensen en behoeften; - een plan van aanpak maken; - klanten informeren, adviseren en/of coachen bij het maken van keuzes en het aanpassen van gedrag; - bij informatie, advies en coaching rekening houden met de achtergronden, omstandigheden en kenmerken van klanten (bv. leeftijd, culturele of sociaal-maatschappelijke achtergrond, ziekte of beperking).
Toelichting	Te denken valt hierbij aan: <ul style="list-style-type: none"> - In opdracht van een medewerker van een sportschool begeleidt een leerling een klant die wil afvallen, rekening houdend met haar individuele situatie. - In opdracht van een begeleid-wonen-groep voor mensen met een lichte verstandelijke beperking stelt de leerling samen met de cliënten een duurzaam maaltijdplan op. - Het islamitische ontmoetingscentrum vraagt leerlingen een koffie-uurtje voor mensen met diabetes te organiseren en begeleiden. - Een basisschool vraagt leerlingen een workshop te geven aan groep 6 over een gezonde levensstijl waarin gezonde voeding en voldoende bewegen aan de orde komen.

E4	Zorgverlening (ADL)
Doelzin	De leerling voert onder begeleiding assisterende of ondersteunende werkzaamheden uit bij algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL).
Uitwerking	Het gaat hierbij om: <ul style="list-style-type: none"> - assisteren bij ADL, verzorging, bewegen of verplaatsen; - de hulpbehoefte van een klant achterhalen en daarnaar handelen; - zelfredzaamheid en eigen regie van de klant stimuleren, rekening houdend met achtergrond, ziekte en/of beperking; - op een passende manier communiceren en omgaan met klanten: begrip en respect tonen, rekening houden met privacy.
Toelichting	Te denken valt hierbij aan: <ul style="list-style-type: none"> - De dagopvang voor ouderen vraagt leerlingen ouderen te ondersteunen als zij zich verplaatsen door de ruimte en het gebouw. - Op verzoek van de dochters van een dementerende oudere zorgdragen voor haar uiterlijke verzorging, passend bij haar voorkeuren. - De ergotherapeut vraagt de leerling een man, revaliderende na een CVA, te assisteren bij het weer zelf gaan gebruiken van zijn scheerapparaat. - Op een kinderdagverblijf onder begeleiding van de pedagogisch medewerker zorgdragen voor de dagelijkse verzorging van de kinderen.

E 5	Organisatie en begeleiding van activiteiten
Doelzin	De leerling organiseert en begeleidt een recreatieve, sportieve of educatieve activiteit.
Uitwerking	<p>Het gaat hierbij om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wensen en behoeften van opdrachtgever en/of deelnemer(s) inventariseren; - gezamenlijk komen tot een passende keuze voor een activiteit, rekening houdend met de achtergronden, omstandigheden en kenmerken van deelnemers (bv. doelgroepen, beperkingen, groepssamenstelling); - een plan of draaiboek ontwikkelen (en dit terugkoppelen); - organisatorische, praktische en zakelijke kanten regelen (voor, tijdens en na afloop van de activiteit); - de activiteit begeleiden en daarbij de deelnemer(s) ontvangen, informeren, instrueren, motiveren, stimuleren, ondersteunen; - de activiteit afronden met de deelnemer(s); - de activiteit evalueren met opdrachtgever en/of deelnemer(s).
Toelichting	<p>Te denken valt hierbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In opdracht van een basisschool een educatieve activiteit organiseren om lezen te promoten. - In een instelling voor mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking een sport- en speldag organiseren. - In opdracht van een buurtcentrum in een cultureel diverse buurt een gezamenlijke kookactiviteit organiseren en uitvoeren voor alleenstaanden. - In opdracht van een natuurorganisatie helpen organiseren van een 'groene' markt.

E 6	Dienstverlening
Doelzin	De leerling voert (onder begeleiding) dienstverlenende werkzaamheden uit in een commerciële omgeving.
Uitwerking	<p>Het gaat hierbij om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - werkzaamheden uitvoeren in contact met klanten (zoals klanten ontvangen, te woord staan, informeren, verwijzen, installeren, bedienen); - organisatorische werkzaamheden uitvoeren (zoals planning, beheer van materialen, inrichting van ruimten) - werkzaamheden op het gebied van marketing, communicatie en promotie uitvoeren - zich op een passende manier gedragen en communiceren met klanten: dienstverlenende en representatieve houding, taalgebruik, kleding; - een commerciële en ondernemende instelling tonen.
Toelichting	<p>Te denken valt hierbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In opdracht van een restaurant communicatie verzorgen om meer bekendheid te geven aan de nieuwe groene en duurzame menukaart. - In opdracht van een instelling voor gehandicaptenzorg een pop-up winkel opzetten waar eigengemaakte artikelen van bewoners

	<p>worden verkocht.</p> <ul style="list-style-type: none"> - In opdracht van een bedrijf dat babyshowers organiseert een nieuw themafeest bedenken, een prijs bepalen en het concept promoten. - Voor een beautycentrum een dagarrangement samenstellen en de klanten verzorgen en begeleiden tijdens de dag.
--	---

E 7	Diversiteit en inclusiviteit
Doelzin	De leerling herkent diversiteit en handelt vanuit respect en gelijkwaardigheid.
Uitwerking	<p>Het gaat hierbij om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - situaties herkennen waarin diversiteit een rol speelt (zoals verschillen in cultuur, religie, levensbeschouwing, fysieke en mentale mogelijkheden, seksuele oriëntatie, sociaaleconomische achtergronden); - openstaan voor verschillen: zich informeren over en verplaatsen in de situatie en beleving van anderen en van daaruit ontdekken wat wensen, gewoontes en behoeften zijn; - rekening houden met cultuur, achtergronden en mogelijkheden van anderen en respect en begrip tonen voor verschillende visies, uitingen en gedragingen; - bevorderen dat klanten/deelnemers/leerlingen met respect en begrip omgaan met anderen en anderen niet pesten, uitsluiten of discrimineren.
Toelichting	<p>Te denken valt hierbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerling organiseert en begeleidt in opdracht van Jantje Beton een buitensport- en -speeldag waar kinderen met en zonder beperkingen elkaar ontmoeten. - Leerlingen maken in opdracht van het COC een #doeslief filmpje voor leerlingen in het vmbo om aandacht te besteden aan seksuele diversiteit. - De leerling organiseert, in samenwerking met een basisschool, een viering rondom Ketu Koti, in opdracht van de ouderadviescommissie. - In opdracht van een lunchroom waar mensen met een verstandelijke beperking werken de werknemers ondersteunen bij de voorbereiding en uitvoering van de activiteiten voor de lunch.

E 8	Technologie
Doelzin	De leerling gebruikt ICT en technologie en ondersteunt klanten en opdrachtgevers bij keuze en gebruik van technologische hulpmiddelen en ICT-toepassingen.
Uitwerking	<p>Het gaat hierbij om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - informatie zoeken en geven over de manier waarop technologische hulpmiddelen en ICT gebruikt (kunnen) worden; - zelf ICT-toepassingen en technologische hulpmiddelen kiezen en gebruiken, passend bij de uit te voeren opdracht;

	<ul style="list-style-type: none"> - opdrachtgevers en/of klanten ondersteunen bij het kiezen van technologische hulpmiddelen en ICT-toepassingen; - klanten ondersteunen en motiveren bij het gebruik van technologische hulpmiddelen en ICT-toepassingen; - het gebruik van technologische hulpmiddelen en ICT-toepassingen evalueren.
Toelichting	<p>Te denken valt hierbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een verzorgingshuis vraagt leerlingen de medewerkers te helpen bij het gebruik van de zorgrobot. - De leerling zoekt, in opdracht van een sociale werkplaats, uit of hun website toegankelijk is voor hun cliënten. - De leerling adviseert aan een activiteitencentrum hoe zij nieuwe technologieën in kunnen zetten bij spel- en sportactiviteiten - De leerling helpt klanten van een opticien bij het uitzoeken van een passende bril met behulp van een app.

Kennis

E 9	Gezonde en duurzame leefstijl
Doelzin	De leerling gebruikt kennis over de invloed van leefstijl op fysieke, psychische en sociale gezondheid en over duurzame leefstijlkeuzes.
Uitwerking	<p>Het gaat hierbij om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gezonde en duurzame keuzes met betrekking tot voeding, gebruik van genotmiddelen, persoonlijke verzorging en hygiëne, dagritme, vrijetijdsbesteding, bewegen en sport, reizen en vervoer; - de wederzijdse beïnvloeding van gezondheid en welvaart; - de invloed van trends, media en omgeving op gedrag en keuzes.
Toelichting	<p>Te denken valt hierbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In opdracht van een begeleid wonen groep voor mensen met een lichte verstandelijke beperking stelt de leerling samen met de cliënten een duurzaam maaltijdplan op. - Te gebruiken kenniselementen: gezonde voeding, relatie met bewegen, keuze voor lokale en biologische producten, binnen budget. - Een arbodienst vraagt de leerling om door middel van een enquête onderzoek te doen naar het welzijn van werknemers van een administratiekantoor die dagelijks veel achter het scherm werken en een advies uit te brengen voor de medewerkers. - Te gebruiken kenniselementen: dagritme, bewegen, balans van inspanning en ontspanning, ergonomie.

E 10	Levensfasen en ontwikkeling
Doelzin	De leerling gebruikt kennis over de lichamelijke, psychische en gedragsmatige ontwikkeling van de mens in verschillende levensfasen.
Uitwerking	<p>Het gaat hierbij om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - levensfasen: baby, dreumes, peuter, kleuter, schoolkind, puber, adolescent, volwassene, oudere, (hoog)bejaarde; - verwachte zelfredzaamheid bij verschillende levensfasen;

	<ul style="list-style-type: none"> - recente inzichten in ontwikkeling van de hersenen (bv. puberbrein) en relatie met gedrag, leren.
Toelichting	<p>Te denken valt hierbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een bureau dat kinderfeestjes organiseert wil graag advies over een kist met spelmaterialen voor een nieuw thema waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd van de kinderen. - Te gebruiken kenniselementen: levensfase kleuters, schoolkinderen, hun verwachte zelfredzaamheid en interesses van kinderen. - De leerling adviseert, in opdracht van een dagbestedingsorganisatie voor ouderen, een mevrouw over welke lichamelijke activiteiten haar helpen haar conditie op pijl te houden. - Te gebruiken kenniselementen: lichamelijke, psychisch en sociale ontwikkeling van ouderen, verwachte zelfredzaamheid en interesses van deze mevrouw.

E 11	Veelvoorkomende ziekten en beperkingen
Doelzin	De leerling gebruikt kennis over veelvoorkomende soorten ziekten en beperkingen, behandelwijzen en preventieve maatregelen.
Uitwerking	<p>Het gaat hierbij om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - veelvoorkomende soorten ziekten en beperkingen onderscheiden; - veelvoorkomende soorten behandelwijzen en vormen van preventie onderscheiden; - specifieke informatie zoeken over ziekten, behandelwijzen en preventie, passend bij de uit te voeren opdracht.
Toelichting	<p>Te denken valt hierbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het islamitische ontmoetingscentrum vraagt leerlingen een koffie-uurtje voor mensen met diabetes te organiseren en begeleiden. <i>Te gebruiken kenniselementen: aangeboren of leefstijlziekte diabetes, medicatie bij diabetes, prikken, insulinepomp, leefstijlaanpassingen, voeding, beweging, trends bij behandeling diabetes</i> - De ergotherapeut vraagt de leerling een man, revaliderende na een CVA, te assisteren bij het weer zelf gaan gebruiken van zijn scheerapparaat. <i>Te gebruiken kenniselementen: CVA, hersenletsel, revalidatie, ondersteunen bij bewegen, fijne motoriek, bloedverdunders, leefstijlaanpassingen.</i>

E 12	Lichamelijke en uiterlijke verzorging
Doelzin	De leerling gebruikt kennis over lichamelijke en uiterlijke verzorging en (de invloed van) keuzes die daarbij gemaakt kunnen worden.
Uitwerking	Het gaat hierbij om:

	<ul style="list-style-type: none"> - persoonlijke hygiëne en uiterlijke verzorging; - de rol die uiterlijk speelt voor zelfbeeld/lichaamsbeeld en beeld van anderen; - de rol die uiterlijke verzorging speelt in werksituaties; - actuele ontwikkelingen zoals de rol van trends, peergroup, influencers.
Toelichting	<p>Te denken valt hierbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Op verzoek van de dochters van een dementerende oudere zorgdragen voor haar uiterlijke verzorging, passend bij haar voorkeuren. <i>Te gebruiken kenniselementen: zelfbeeld van de klant, kennis over uiterlijke verzorging.</i> - In opdracht van de Zonnebloem, samen met mbo-studenten, een beautydag verzorgen voor de vrijwilligers, rekening houdend met de eigen wensen van de vrijwilligers. <i>Te gebruiken kenniselementen: uiterlijke verzorging in relatie tot zelfbeeld, trends, rol van de eigen verzorging in deze werksituatie.</i>

E 13	Voedselveiligheid en voedselbereiding
Doelzin	De leerling gebruikt kennis over voedselveiligheid en manieren om voedsel veilig te bereiden en te gebruiken.
Uitwerking	<p>Het gaat hierbij om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - risico's en preventie bij het bereiden van voedsel in privé- en werksituaties; - manieren om voedsel veilig te bewaren en langer houdbaar te maken.
Toelichting	<p>Te denken valt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In opdracht van een buurtcentrum in een cultureel diverse buurt een gezamenlijke kookactiviteit organiseren en uitvoeren voor alleenstaanden. <i>Te gebruiken kenniselementen: voedsel veilig bereiden, presenteren en bewaren.</i> - In opdracht van een lunchroom waar mensen met een verstandelijke beperking werken de werknemers ondersteunen bij de voorbereiding en uitvoering van de activiteiten voor de lunch. <i>Te gebruiken kenniselementen: kruisbesmetting, gebruik van juiste materialen en gereedschappen, houdbaarheidsdatum, HACCP-richtlijnen, conserveren.</i>

E 14	Ondernemen en bedrijfsvoering
Doelzin	De leerling gebruikt kennis over belangrijke aspecten van ondernemen en bedrijfsvoering.
Uitwerking	<p>Het gaat hierbij om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - marketingmix (promotie, product, plaats en prijs); - omzet, opbrengsten en kosten, winst; - maatschappelijk verantwoord ondernemen.
Toelichting	<p>Te denken valt hierbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In opdracht van een restaurant communicatie verzorgen om meer

	<p>bekendheid te geven aan de nieuwe groene en duurzame menukaart. <i>Te gebruiken kenniselementen: promotie, reclame, maatschappelijk verantwoord ondernemen.</i></p> <p>- In opdracht van een instelling voor gehandicaptenzorg een pop-up winkel opzetten waar eigengemaakte artikelen van bewoners worden verkocht. <i>Te gebruiken kenniselementen: promotie, product, plaats, prijs, omzet en winst.</i></p>
--	--

F. Vraagstukken

F1	Duurzaamheid
Doelzin	De leerling onderzoekt vraagstukken met betrekking tot duurzaamheid.
Uitwerking	<p>Het gaat hierbij om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - duurzaamheidsoverwegingen in verschillende situaties herkennen en onderzoeken (bv. op het gebied van voeding, materialengebruik, verplaatsing, energiegebruik; - bewustwording creëren bij anderen (klanten/deelnemers/leerlingen) en hen stimuleren om duurzaamheid mee te laten wegen bij hun handelingen, keuzes en beslissingen; - bij eigen handelingen, keuzes en beslissingen rekening houden met duurzaamheid en hierop reflecteren.
Toelichting	<p>Te denken valt hierbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In opdracht van een scoutinggroep voor kinderen van 4 tot 7 jaar een gezonde lunch voorbereiden en organiseren waarbij 'zero waste' is. - In opdracht van een kapper onderzoekt de leerling hoe duurzaamheid een rol kan spelen bij de aan- en verkoop van producten en brengt hier een advies over uit. - In opdracht van een begeleid wonen groep voor mensen met een lichte verstandelijke beperking stelt de leerling samen met de cliënten een duurzaam maaltijdplan op.

F2	Gezondheid
Doelzin	De leerling onderzoekt vraagstukken met betrekking tot 'positieve gezondheid'.
Uitwerking	<p>Het gaat hierbij om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - in contact met klanten uitgaan van de brede benaderingswijze van positieve gezondheid, met zes dimensies: <ul style="list-style-type: none"> - lichaamsfuncties - mentaal welbevinden - zingeving - kwaliteit van leven - sociaal-maatschappelijk participeren - dagelijks functioneren - uitgaan van de veerkracht van mensen om zich aan te passen aan wat zich in het leven voordoet en niet van gezondheid als statisch gegeven of te bereiken doel; - klanten zoveel mogelijk stimuleren tot en ondersteunen bij zelfredzaamheid en het voeren van eigen regie; - inzetten op preventie;

	<ul style="list-style-type: none"> - reflecteren op de eigen positieve gezondheid en op eigen keuzes en gedrag in verband met gezondheid.
Toelichting	<p>Te denken valt hierbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In opdracht van een dagbestedingsorganisatie voor ouderen begeleidt de leerling een groep ouderen en helpt hen om met behulp van een digitale tool de zes dimensies van positieve gezondheid in beeld te brengen om te komen tot afspraken over een doel waar ouderen aan kunnen werken. - De leerling maakt, in opdracht van de eigen school, voor leerlingen in de onderbouw een instructievideo waarin de zes dimensies van positieve gezondheid worden uitgelegd. - De leerling begeleidt groep 8-leerlingen bij het in kaart brengen van hun positieve gezondheid en gaat daarover met de leerlingen in gesprek.

F3	Globalisering
Doelzin	De leerling onderzoekt vraagstukken met betrekking tot globalisering.
Uitwerking	<p>Het gaat hierbij om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uitleggen hoe globalisering van invloed is op gezondheid en gezondheidszorg, bijvoorbeeld bij pandemieën; - uitleggen hoe globalisering van invloed is op het werken in gezondheidszorg, leefstijl- en gezondheidsondersteuning, welzijn, (ped)agogisch werken en onderwijs en (persoonlijke) dienstverlening: <ul style="list-style-type: none"> - invloed van de 24-uurseconomie op de werkzaamheden in de verschillende werkvelden; - invloed van globalisering op de arbeidsmarkt en de gevolgen voor toekomstige studie en beroep. - uitleggen hoe globalisering zorgt voor toenemende (culturele) diversiteit; - zich bewust zijn van de eigen cultuur, normen en waarden; reflecteren op de eigen houding tegenover diversiteit en het eigen gedrag.
Toelichting	<p>Te denken valt hierbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het islamitische ontmoetingscentrum vraagt leerlingen een koffieuurtje voor mensen met diabetes te organiseren en begeleiden. - De leerling organiseert, in samenwerking met een basisschool, een viering rondom Keti Koti, in opdracht van de ouderadviescommissie. - De leerling onderzoekt, in opdracht van een kinderdagverblijf, de behoefte van ouders om 's nachts gebruik te kunnen maken van kinderopvang.

F4	Technologie
Doelzin	De leerling onderzoekt vraagstukken met betrekking tot technologie.
Uitwerking	<p>Het gaat hierbij om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - afwegingen maken bij de functie en het gebruik van technologie en ICT in zorg, welzijn en dienstverlening; - actuele voorbeelden geven van functie en gebruik van verschillende typen technologische hulpmiddelen en ICT-toepassingen in zorg, welzijn en dienstverlening; - de invloed beschrijven die technologische hulpmiddelen kunnen hebben op de kwaliteit van leven en de eigen regie van klanten; - de gevolgen voor medewerkers en de economische gevolgen van de inzet van technologische hulpmiddelen en ICT-toepassingen in zorg, welzijn en dienstverlening uitleggen; - overwegingen formuleren, waaronder ethische dilemma's, bij het gebruik van ICT en technologie nu en in de toekomst (voor- en nadelen, kansen en risico's) en de wenselijkheid van bepaalde ontwikkelingen.
Toelichting	<p>Te denken valt hierbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerling helpt een klant op een dagbestedingsgroep bij het gebruik van haar nieuwe spraakcomputer om zelfstandiger te kunnen communiceren. - Een klant met een visuele beperking vraagt hulp bij het kiezen van navigatiesoftware en wil daarbij graag weten wat de gevolgen zijn voor zijn privacy. - In opdracht van een kleinschalige woonvoorziening voor dementerende ouderen een bijeenkomst organiseren voor familieleden over de inzet van robotdieren.